

Lieta C-246/08

Eiropas Kopienu Komisija

pret

Somijas Republiku

Valsts pienākumu neizpilde – Sestā PVN direktīva – 2. panta 1. punkts un 4. panta 1. un 2. punkts – “Saimnieciskās darbības” jēdziens – Valsts juridiskās palīdzības biroji – Juridiskās palīdzības pakalpojumi, kas sniegti tiesvedības ietvaros par šo pakalpojumu saņēmēja maksātu daļu atlīdzību – “Tiešas saiknes” starp sniegto pakalpojumu un saņemto vērību jēdziens

Sprieduma kopsavilkums

Noteikumi par nodokļiem – Tiesību aktu saskaņošana – Apgrozījuma nodokļi – Kopēja pievienotās vērtības nodokļu sistēma – Saimnieciskā darbība Sestās direktīvas 4. panta 1. un 2. punkta nozīmē

(Padomes Direktīvas 77/388 2. panta 1. punkts un 4. panta 1., 2. un 5. punkts)

Dalībvalsts, kas neapliek ar pievienotās vērtības nodokli valsts juridiskās palīdzības biroju juridiskās palīdzības pakalpojumus, kas sniegti tiesvedības ietvaros par šo pakalpojumu saņēmēja maksātu daļu atlīdzību, nav neizpildījusi Sestās direktīvas 77/388 par to, kā saskaņojami dalībvalstu tiesību akti par apgrozījuma nodokļiem, 2. panta 1. punktā un 4. panta 1., 2. un 5. punktā paredzētos pienākumus, jo saikne starp šiem juridiskās palīdzības pakalpojumiem un to saņēmēju maksājamo samaksu nav pietiekami tieša, lai to varētu uzskatīt par atlīdzību par šiem pakalpojumiem un tādējādi – lai tie tiktu uzskatīti par tādū saimniecisko darbību, kas apliekama ar pievienotās vērtības nodokli, Sestās direktīvas 2. panta 1. punkta un 4. panta 1. un 2. punkta izpratnē.

Tā kā daļējs atlīdzības, ko valsts birojiem maksā tiesvedības ietvaros sniegtu juridiskās palīdzības pakalpojumu saņēmēji, apmērs netiek aprēķināts, pamatojoties tikai uz honorāru summu, bet ir atkarīgs arī no pakalpojuma saņēmēja ienākumiem un ierakstuma, šāda tieša saikne nepastāv, jo šā atlīdzība tikai daļēji ir atkarīga no reālās sniegto pakalpojumu vērtības un saikne ar to ir jo vājāka, jo niecīgāki ir šo pakalpojumu saņēmēju ienākumi un ierakstums. Šo secinājumu apstiprina tas, ka pastāv ievērojama atšķirība starp gada laikā šo palīdzības saņēmēju maksāto daļu atlīdzību un juridiskās palīdzības biroju darbības daudz augstākājam bruto izmaksām, un šā starpība liek domāt, ka pakalpojumu saņēmēju maksājamo daļu atlīdzība drīzāk jāpielīdzina maksājumiem, kura iekasāšana pati par sevi attiecīgajai darbībai nepiešķir saimnieciskās darbības raksturu, nekā samaksai šā vērdā tiešā nozīmē.

(sal. ar 48.–51. punktu)

TIESAS SPRIEDUMS (treš? pal?ta)

2009. gada 29. oktobr? (*)

Valsts pien?kumu neizpilde – Sest? PVN direkt?va – 2. panta 1. punkts un 4. panta 1. un 2. punkts – “Saimniecisk?s darb?bas” j?dziens – Valsts juridisk?s pal?dz?bas biroji – Juridisk?s pal?dz?bas pakalpojumi, kas sniegti tiesved?bas ietvaros par šo pakalpojumu sa??m?ja maks?tu da??ju atl?dz?bu – “Tiešas saiknes” starp sniegto pakalpojumu un sa?emto v?rt?bu j?dziens

Lieta C?246/08

par pras?bu sakar? ar valsts pien?kumu neizpildi atbilstoši EKL 226. pantam, ko 2008. gada 3. j?nij? c?la

Eiropas Kopienu Komisija, ko p?rst?v P. ?lto [*P. Aalto*] un D. Triandafilu [*D. Triantafyllou*], p?rst?vji, kas nor?d?ja adresi Luksemburg?,

pras?t?ja,

pret

Somijas Republiku, ko p?rst?v A. Gimareša-Purokoski [*A. Guimaraes-Purokoski*], p?rst?ve,

atbild?t?ja.

TIESA (treš? pal?ta)

š?d? sast?v?: otr?s pal?tas priekšs?d?t?js, kas pilda treš?s pal?tas priekšs?d?t?ja pien?kumus, H. N. Kunja Rodrigess [*J. N. Cunha Rodrigues*], tiesneši P. Linda [*P. Lindh*], A. Ross [*A. Rosas*], U. Lehmušs [*U. L?hmus*] un A. O'K?fs [*A. Ó Caoimh*] (referents),

?ener?ladvok?ts D. Ruiss-Harabo Kolomers [*D. Ruiz-Jarabo Colomer*],

sekret?rs R. Grass [*R. Grass*],

?emot v?r? rakstveida procesu,

noklaus?jusies ?ener?ladvok?ta secin?jumus 2009. gada 7. j?lija tiesas s?d?,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Pras?bas pieteikum? Eiropas Kopienu Komisija l?dz Tiesu atz?t, ka, atbilstoši Somijas tiesiskajam regul?jumam par juridisko pal?dz?bu neiekas?dama pievienot?s v?rt?bas nodokli (turpm?k tekst? – “PVN”) par juridisko pal?dz?bu, ko par da??ju atl?dz?bu snieguši valsts juridisk?s pal?dz?bas biroji, proti, šajos birojos nodarbin?ti juriskonsulti, kam?r t?di paši pakalpojumi tiek aplikti ar PVN, ja tos sniedz priv?ti juriskonsulti, Somijas Republika nav izpild?jusi Padomes 1977. gada 17. maija Sest?s direkt?vas 77/388/EEK par to, k? saska?ojami dal?bvalstu ties?bu akti par apgroz?juma nodok?iem – Kop?ja pievienot?s v?rt?bas nodok?u sist?ma: vienota apr??inu b?ze (OV L 145, 1. lpp.; turpm?k tekst? – “Sest? direkt?va”), 2. panta 1. punkt? un 4. panta 1., 2. un 5. punkt? paredz?tos pien?kumus.

Atbilstošs tiesību normas

Kopienu tiesiskais regulējums

2 Sestās direktivas 2. pantā bija noteikts:

“[PVN] jāmaksā:

1. Par preču piegādi vai pakalpojumu sniegšanu, ko par atlīdzību attiecīgās valsts teritorijā veic nodokļu maksātājs, kas katrai valstij jānosaka;

2. Par preču ieviešanu.”

3 Saskaņā ar šīs direktivas 4. pantu:

“1. “Nodokļa maksātājs” nozīmē visas personas, kas patstāvīgi jebkurā vietā veic jebkuru 2. punktā norādītu saimniecisku darbību neatkarīgi no šīs darbības mērķa un rezultāta.

2. Šī panta 1. punktā minētā saimnieciskā darbība aptver visas ražotāju, tirgotāju un pakalpojumu sniedzēju darbības, ieskaitot kalnrniecību, lauksaimniecisku darbību un brīvo profesiju darbības. Ilglaicīgā materiāla vai nemateriāla pašuma [pastāvīgā ģermeņiskās vai bezģermeņiskās lietas] izmantošana nolūkā gūt no tā ienākumus ar uzskatāma par saimniecisku darbību.

[..]

5. Valstis, reģionālais un vietējais pārvaldes iestādes, kā arī citus publisko tiesību subjektus neuzskata par nodokļa maksātājiem attiecībā uz darbībām vai darījumiem, kuros tās iesaistās kā valsts iestādes, pat ja tās šo darbību vai darījumu sakarā ievieca nodokļus, iemaksas, ziedojumus vai maksājumus.

Tomēr, iesaistoties šādas darbības vai darījumos, tās uzskata par nodokļa maksātājiem attiecībā uz minētajām darbībām vai darījumiem, ja to uzlikšana par personām, kas nav nodokļu maksātāji, radītu nozīmīgus konkurences traucējumus.

[..]”

4 Sestās direktivas 6. panta 1. punktā bija noteikts:

““Pakalpojumu sniegšana” nozīmē jebkuru darījumu, kas nav preču piegāde 5. panta izpratnē.

Šādi darījumi cita starpā var ietvert:

- nemateriālo pašuma nodošanu neatkarīgi no tā, vai tas ir tādā dokumenta priekšmets, kurš rada pašumtiesības,
- pienākumu atturēties no kādas darbības vai pieņemt kādu darbību vai situāciju,
- pakalpojumu veikšanu, pildot valsts iestādes izdotu vai tās vārdā izdotu rīkojumu, vai arī pildot likumu.”

Valsts tiesiskais regulējums

Juridiskās palīdzības tiesiskais regulējums

5 Somijas juridiskās palīdzības sistēmas pamatā ir 1992. gada 23. maija Dekrēts par juridisko palīdzību [Oikeusapulaki (257/2002)], 2002. gada 5. aprīļa Likums par juridisko palīdzību [Oikeusaputoimistoista (258/2002)], Ministra 2002. gada 23. maija Dekrēts par juridisko palīdzību [Valtioneuvoston asetus oikeusavusta (388/2002)] un Ministra 2002. gada 23. maija Dekrēts par juridiskās palīdzības atlīdzināšanas kritērijiem [Valtioneuvoston asetus oikeusavun palkkioperusteista (389/2002)].

6 Likuma par juridisko palīdzību 1. pantā paredzēts, ka juridiskā palīdzība tiek nodrošināta par valsts līdzekļiem, ja personai ir nepieciešama palīdzība juridiskā jautājumā, bet tās finansēšanas avots tai neapņemas. Juridiskā palīdzība var tikt sniegta gan tiesvedības procesā, gan ārpus tiesvedības.

7 Atbilstoši šī likuma 8. pantam juridisko palīdzību principā sniedz valsts juridiskās palīdzības birojos (turpmāk tekstā – “valsts biroji”) strādājoši juriskonsulti. Šajos birojos, kuru skaits 2000. gadā bija 60, tiek nodarbināti aptuveni 220 juriskonsulti, kas ir valsts algoti ierēdņi. Šo valsts biroju darbības izdevumi tiek apmaksāti no valsts līdzekļiem. Juridiskās palīdzības saņēmēju samaksātos honorārus katrā biroja budžetā, un šādi apmaksājumiem darbības izdevumiem netiek piešķirti nekāds valsts finansējums.

8 Šajā pašā Likuma par juridisko palīdzību 8. pantā tomēr ir paredzēts, ka dalībvalsts tiesvedībā ir iespējams iecelt arī privātu juriskonsultu, proti, advokātu vai kādu citu juristu, kas tam ir devis savu piekrišanu. Ja juridiskās palīdzības saņēmējs savai pieredzei pats piedāvā personu, kas atbilst prasībām nosacījumiem, tādā gadījumā ir jāpieņem, ja vien nav nepieciešams to nedarīt.

9 Likuma par juridisko palīdzību 17. pantā reglamentēts privāto juriskonsultu honorārs. Atbilstoši šai normai privātajam juriskonsultam tiek nodrošināts saprātīgs honorārs, kā arī atlīdzināti izdevumi, un to apmaksā valsts un izmaksā pēc tam, kad ir atskaitīta juridiskās palīdzības saņēmēja maksājuma daļa. Privātais juriskonsults no juridiskās palīdzības saņēmēja papildus šai vietai maksājamajai daļai nevar saņemt nekādu citu atalgojumu vai atlīdzību.

10 Ministra Dekrēts par juridisko palīdzību šīs juridiskās palīdzības piešķiršanas nosacījumi ir reglamentēti sīkāk.

11 Šis dekrēts 1. pantā ir paredzēts, ka juridiskā palīdzība tiek piešķirta, pamatojoties uz pieejamajiem līdzekļiem, kā arī tās pieprasītāja mantisko stāvokli, un ka tā vienkārši var tikt piešķirta vai nu bez maksas, vai – saskaņā ar grozījumiem, kas 2002. gadā veikti iepriekš minētajā tiesiskajā regulājumā – par daļēju atlīdzību, kas jāmaksā vienkārši pašam. Šis dekrēts šajā sakarā tiek izšķirta “pamatmaksā” (“perusomavastuu”) un “papildu iemaksa” (“lisäomavastuu”).

12 Atbilstoši ministra Dekrēta par juridisko palīdzību 5. pantam pamatiemaksa atbilst noteiktai procentuālai likmei no attiecīgā juriskonsulta honorāra un izmaksām, ieskaitot PVN, ja tas ir iekļauts izdevumu aprēķinā. Šis procentuālais likme ir noteikta atkarībā no šādiem pieejamajiem iekšējās ienākumiem:

“Neprecētai personai:

Izd EUR 650: 0 %

Izd EUR 850: 20 %

Izd EUR 1000: 30 %

Izd EUR 1200: 40 %

Izd EUR 1300: 55 %

Izd EUR 1400: 75 %

Personai, kam ir partneris:

Izd EUR 550: 0 %

Izd EUR 650: 20 %

Izd EUR 800: 30 %

Izd EUR 1000: 40 %

Izd EUR 1100: 55 %

Izd EUR 1200: 75 %.”

13 Ministra Dekrēta par juridisko palīdzību 6. pantā precizēts, ka jebkurš gadījumā tas netiek piešķirta, ja pieejamie iedzīvotāji pārsniedz EUR 1400 neprecīzām personām un EUR 1200 personu pāriem.

14 Atbilstoši šīs paša ministra dekrēta 7. pantam papildu iemaksa tiek pieprasīta tad, ja juridiskās palīdzības saņēmējam ir noguldījumi vai cits viegli izmantojams pašums vērtībā, kas pārsniedz EUR 5000. Šīs iemaksas lielums ir puse no šo depozītu un pašumu, kas pārsniedz minēto summu, vērtības.

15 Ministra Dekrētā par juridiskās palīdzības atlīdzināšanas kritērijiem ir noteikti honorāru izmaksām piemērojami kritēriji. Šīs dekrēta 2.–7. pantā šajā sakarā ietverti detalizēti noteikumi par parasto honorāru aprēķināšanas kārtību, savukārt 8. un 9. pantā reglamentētas situācijas, kurās honorāru lielums ir noteikts lielāks vai, gluži pretēji, mazāks nekā parastais honorāru lielums. Atbilstoši šīs dekrēta 11. pantam šie paši kritēriji tiek piemēroti tad, ja valsts birojs tiesvedības ietvaros sniedz juridiskās palīdzības pakalpojumus.

Tiesiskais regulējums par PVN

16 Saskaņā ar 1993. gada 30. decembra Likuma par pievienotās vērtības nodokli (*arvonlisäverolaki* (1501/1993) 1. pantu juridiskā palīdzība, ko tiesvedības ietvaros sniedz privāts juriskonults, tiek aplikta ar PVN kā juridisko pakalpojumu sniegšana. Savukārt juridiskā palīdzība, ko bez maksas vai par daļēju atlīdzību sniedz valsts biroji, ar šo nodokli netiek aplikta.

Pirmstiesas procedūra

17 2004. gada 13. oktobrī Komisija Somijas iestādēm nosūtīja vēstuli par atširgo attieksmi, kāda tās tiesību aktos par PVN noteikta tādā pašā veidā juridiskajai palīdzībai atkarībā no tās,

vai to sniedz privēti juriskonsulti vai valsts biroji. Saskaņ� ar Komisijas savēkto informāciju šis režīms ir radējis nozēmgus konkurences izkropēojumus par sliktu privētajiem juriskonsultiem.

18 2004. gada 17. decembra vēstulē Somijas iestēdes aprakstēja juridiskēs palēdzēbas pakalpojumiem piemērojamo PVN režīmu, paskaidrojot, ka tas kropēojot konkurenci tikai ierobežotē mērē, jo juridiskēs palēdzēbas saēmēja izvēli starp valsts birojiem un privētiem juriskonsultiem galvenokērt nosaka nevis aplikēšana ar PVN, bet citi faktori, tēdi kē profesionāli pieredze un valsts biroju noslogojums.

19 Uzskatēdama šos paskaidrojumus par neapmierinoēiem, Komisija 2005. gada 19. decembrē atbilstoēi EKL 226. pantam Somijas Republikai nosētēja brēdinējuma vēstuli, apgalvojot, ka, ja juridiskēs palēdzēbas saēmējs pats to daēēji apmaksē un šo palēdzēbu var sniegt arē privēts juriskonsults, proti, tiesvedēbas ietvaros, valsts biroju sniegtājiem pakalpojumiem jētiek apliktiem ar PVN. Pēc Komisijas domēm, valsts biroji šēdē gadējumē nedarbojas kē valsts iestēdes Sestēs direktēvas 4. panta 5. punkta pirmēs daēas izpratnē un tas, ka attiecēgie pakalpojumi netiek aplikti ar nodokli, rada nozēmgus konkurences traucējumus šēs normas otrēs daēas izpratnē.

20 Savē 2006. gada 16. februēra atbildē Somijas Republika atkērtoja savus argumentus, uzskatēdama par samēkslotu Komisijas premisu, ka valsts biroji darbojas kē valsts iestēdes tad, kad tie sniedz juridiskus padomus ērupus tiesvedēbas ietvariem, bet ne tad, kad šē iesaistēēšanās notiek tiesvedēbas ietvaros, tēpat kē tad, kad palēdzēba tiek sniegta par velti, bet ne tad, kad tē tiek sniegta par daēēju tēsaēmēja maksētu atlēdzēbu.

21 Nebēdama apmierinēta ar šo atbildi, Komisija 2006. gada 15. decembrē Somijas Republikai nosētēja argumentētu atzinumu, kurē, pirmkērt, secinēja, ka Somijas Republika ir pērkēpusi Sestēs direktēvas 2. panta 1. punktu un 4. panta 1., 2. un 5. punktu attiecēbē uz noteiktiem pakalpojumiem, ko valsts biroji sniedz par daēēju atlēdzēbu, un, otrkērt, aicinēja šo dalēbvalsti izpildēt šē atzinuma prasēbas divu mēneēu laikē pēc tē saēmēšanas.

22 Ar 2007. gada 15. februēra vēstuli Somijas Republika atbildēja uz šo argumentēto atzinumu, saglabējot nostēju, ko tē bija paudusi savē atbildē uz brēdinējuma vēstuli.

23 Pastēvot šēdiem apstēkēiem, Komisija nolēma celt šo prasēbu.

Par prasēbu

Lietas dalēbnieku argumenti

24 Komisija precizē, ka ar šo prasēbu tē Somijas Republikai pērmet tikai to, ka tē neapliek ar PVN juridiskēs palēdzēbas pakalpojumu, ko valsts biroji sniedz tiesvedēbas ietvaros par šēs palēdzēbas saēmēja daēēju atlēdzēbu. Ar šo prasēbu tēdējēdi netiekot apēaubēts, ka ēie paēi pakalpojumi netiek aplikti ar nodokli tad, ja valsts biroji tos sniedz bez maksas, lai gan privēta juriskonsulta sniegtie pakalpojumi jebkurē gadējumē tiek aplikti ar PVN, valstij apmaksējot juriskonsulta aprēēinētos honorērus un PVN. Šēdu valsts biroju neaplikēšanu ar nodokli ēajē pēdējē gadējumē izraisot tas, ka ēie pakalpojumi tiek sniegti, juridiskēs palēdzēbas saēmējam tos daēēji neapmaksējot, jo vienēgais ēajos birojos strēdējoēo juristu atalgojums ir viēu parastē darba alga. Tēdējēdi šēdus pakalpojumu nevarot uzskatēt par tēdiem, kas tiek sniegti par atlēdzēbu Sestēs direktēvas 2. panta 1. punkta izpratnē.

25 Savukērt, pēc Komisijas domēm, tad, ja valsts biroji sniedz juridiskēs palēdzēbas pakalpojumu tiesvedēbas ietvaros par šo pakalpojumu saēmēja maksētu daēēju atlēdzēbu, tie veic saimniecisko darbēbu Sestēs direktēvas izpratnē. Šēs saimnieciskēs darbēbas rezultētē tiekot sniegti pakalpojumi par atlēdzēbu šēs direktēvas 2. panta 1. punkta izpratnē, jo pastēv tieēa

saikne starp valsts biroja sniegto pakalpojumu un palīdzības saņēmēja maksāto samaksu.

26 Pastāvot šādiem apstākļiem, Komisija uzskata, ka ir jāpārbauda šīs direktīvas 4. panta 5. punkta paredzēto atkāpju piemērojamība.

27 Tā šajā sakarā apgalvo, ka attiecībā uz attiecīgajiem pakalpojumiem valsts biroji nedarbojas kā valsts iestādes minētās normas pirmās daļas izpratnē, jo šie pakalpojumi netiek sniegti tiesiskajā režīmā, kas ir raksturīgs tikai tiem (it īpaši skat. 2000. gada 14. decembra spriedumu lietā C-446/98 *Fazenda Pública, Recueil*, I-11435. lpp., 17. punkts un tajā minētā judikatūra). Valsts biroji šos pakalpojumus nesniedzot atbilstoši īpašm tiesību normām, kas nav piemērojamas juriskonsultiem, bet gan darbojoties tā pašā tiesiskajā režīmā ietvaros kā šie pārdotie. Situācija šajā sakarā esot citāda, kad valsts biroji sniedz juridiskās palīdzības pakalpojumus ārpus tiesvedības ietvariem. Tā kā šādu darbību privāti juriskonsulti nevar veikt, valsts biroji to neveicot tādās pašos juridiskajos apstākļos kā tie, kas piemērojami šiem juriskonsultiem.

28 Katrā ziņā Komisija uzskata, ka šā valsts biroju neaplikšana ar nodokli attiecībā uz juridiskās palīdzības pakalpojumiem, kas sniegti par daļēju atlīdzību, rada nozīmīgus konkurences izkropojumus Sestās direktīvas 4. panta 5. punkta otrās daļas izpratnē. Ēmot vērā to ienākumu nelielo maksimumu un īpašumu, no kuriem atkarīga šīs palīdzības piešķiršana, 22 % starpība, kas atbilst Somijā piemērojamajai PVN likmei, attiecībā uz maksājamo daļēju atlīdzību ievērojami kropojot konkurenci, jo vairāk tāpēc, ka gala patērētājiem nav tiesību šo nodokli atskaitīt. Šīs konkurences kropojums esot jāuzskata par "vairāk nekā nenozīmīgu" judikatūras izpratnē (skat. 2008. gada 16. septembra spriedumu lietā C-288/07 *Isle of Wight Council u.c.*, Krājums, I-7203. lpp., 79. punkts), jo katru gadu vairāk nekā 4000 personu izmanto juridiskās palīdzības pakalpojumus par daļēju atlīdzību.

29 Somijas valdība apgalvo, ka valsts biroju sniegtie juridiskās palīdzības pakalpojumi esot vienots vesels, ko nevar uzskatīt par saimniecisku darbību Sestās direktīvas 2. panta 1. punkta izpratnē. Šie pakalpojumi netiekot sniegti tādā veidā, lai nosegtu to radītās izmaksas, bet gan pamatā tiekot finansēti no valsts līdzekļiem. Šīs darbības veikšana tādējādi neesot saistīta ar saimniecisko risku, kas raksturo parastu komerciālu darbību. Turklāt daļēju atlīdzība pat daļēji nenosedzot ar šādiem pakalpojumiem saistītās izmaksas. Būtu neiespējami kā specifisku saimniecisku darbību nodalīt šo biroju darbības privāto aspektu. Šādu nodalīšanu nevarētu pamatot ne minimālo daļēju atlīdzību, kas atkarīga no vienu finansētās situācijas jāmaksā zināmiem palīdzības saņēmējiem, ne šo pakalpojumu saturu.

30 Attiecībā uz Sestās direktīvas 4. panta 5. punkta pirmo daļu Somijas valdība uzsver, ka juridiskā palīdzība var tikt sniegta vienīgi saskaņā ar īpašo ar to saistīto juridisko režīmu. Valsts biroji veicot specifisku uzdevumu, kas tiem uzticēts ar likumu, un atbilstoši tam tiem esot pienākums sniegt šo palīdzību. Esot taisnība, ka privāta juriskonsulta iespēja sniegt šādu juridisko palīdzību ar balstītu uz šo pašu likumu. Tomēr šādu gadījumu šā palīdzība tiekot sniegta pēc valsts biroja lūguma un privātajam juriskonsultam jānodod sava piekrišana. Tādējādi valsts iestāde pilnvarojot trešo personu veikt darbību, kas ietilpst valsts iestādes pilnvarās.

31 Katrā ziņā Somijas valdība uzskata, ka tas, ka attiecīgais pakalpojums netiek aplikts ar PVN, nerada nozīmīgus konkurences traucējumus Sestās direktīvas 4. panta 5. punkta otrās daļas izpratnē. Papildus tam, ka nav droši, ka var runāt par konkurences traucējumiem, jo juridiskās palīdzības saņemšanai nepieciešams attiecīgs lūgums un atlīdzība ir noteikta tiesību aktos, statistikas dati parādīja, ka klienti, kuri par juridiskās palīdzības pakalpojumiem maksā daļēju atlīdzību, ir izteiktā mazākumā no privātu juriskonsultu sniegtās juridiskās palīdzības klientiem. Turklāt attiecībā uz lietām, kurās tikusi maksāta daļēja atlīdzība, attiecība starp lietām, ar kurām nodarbojušies privātie juriskonsulti, un lietām, ar kurām nodarbojušies valsts juriskonsulti tiesvedības ietvaros, laika posmā no 2004. līdz 2006. gadam

esot palikusi nemainīga. Visbeidzot, juriskonsulta izvēli ietekmējoši citi faktori, nevis PVN, it īpaši agrākās attiecības ar klientiem un juriskonsulta zināšanas.

Tiesas vērtējums

32 Ievadam jāprecizē, ka ar šo prasību Komisija neapstrīd, ka ar PVN netiek aplikti juridiskās palīdzības pakalpojumi, ko valsts biroji sniedz tad, ja šie pakalpojumi tiek sniegti, pirmkārt, bez maksas tiesvedības ietvaros un, otrkārt, ārpus tiesvedības ietvariem, vienalga, par maksu vai bez maksas.

33 Šī Komisijas prasība attiecas vienīgi uz to, ka ar PVN netiek aplikti juridiskās palīdzības pakalpojumi, ko valsts biroji sniedz tiesvedības ietvaros par daļēju palīdzības saņēmēja veiktu atlīdzību, ja viņa pieejamie ienākumi pārsniedz minimumu, kas noteikts, lai varētu saņemt bezmaksas juridisko palīdzību, bet ir zemāki par maksimālo summu, kas izslēdz iespēju šādu juridisko palīdzību saņemt. Tādējādi ir redzams, ka Komisijas prasības pamats ir tas, ka par daļēju palīdzības saņēmēju veiktu atlīdzību Somijā spēkā esošais juridiskās palīdzības režīms tiek attiecināts uz personām, kurām ir ienākumi, kas, lai gan ierobežoti, tomēr ir augstāki nekā personām, kuras saņem bezmaksas juridisko palīdzību. Tāpēc argumentācija tādējādi attiecas tikai uz šo valsts biroju sniegtās juridiskās palīdzības daļu.

34 Jāatgādina – kaut gan Sestajā direktīvā ir noteikta īsti plaša PVN piemērošanas joma, šis nodoklis attiecas tikai uz darbību, kas ir saimnieciska rakstura (šajā sakarā it īpaši skat. 1996. gada 11. jūlija spriedumu lietā C-306/94 *Régie dauphinoise*, *Recueil*, I-3695. lpp., 15. punkts; 2003. gada 26. jūnija spriedumu lietā C-305/01 *MKG-Kraftfahrzeuge-Factoring*, *Recueil*, I-6729. lpp., 39. punkts, kā arī 2007. gada 26. jūnija spriedumu lietā C-369/04 *Hutchison 3G u.c.*, *Krājums*, I-5247. lpp., 28. punkts).

35 Saskaņā ar Sestās direktīvas 2. pantu par darbībām, kas aplikami ar nodokli, līdz ar preču ieviešanu ar PVN tiek aplikta preču piegāde un pakalpojumu sniegšana, kas par atlīdzību veikta valsts teritorijā. Turklāt atbilstoši šīs direktīvas 4. panta 1. punktam par nodokļu maksātāju uzskata visas personas, kas patstāvīgi jebkurā vietā veic jebkuru saimniecisku darbību neatkarīgi no šīs darbības mērķa un rezultāta (it īpaši skat. 1987. gada 26. marta spriedumu lietā 235/85 Komisija/Nīderlande, *Recueil*, 1471. lpp., 6. punkts; 2000. gada 12. septembra spriedumu lietā C-260/98 Komisija/Grieķija, *Recueil*, I-6537. lpp., 24. punkts, kā arī iepriekš minēto spriedumu lietā *Isle of Wight Council u.c.*, 26. un 27. punkts).

36 “Saimnieciskās darbības” jēdziens Sestās direktīvas 4. panta 2. punktā ir definēts kā tās, kas aptver visas ražotāju, tirgotāju un pakalpojumu sniedzēju darbības, tostarp pastāvīgu ērmeniskas vai bezērmeniskas lietas izmantošanu nolūkā gūt no tās ienākumus (it īpaši skat. 2005. gada 26. maija spriedumu lietā C-465/03 *Kretztechnik*, *Krājums*, I-4357. lpp., 18. punkts, kā arī iepriekš minēto spriedumu lietā *Hutchison 3G u.c.*, 27. punkts).

37 Šo definīciju analīze parāda saimnieciskās darbības jēdziena piemērošanas jomu un tās objektīvo raksturu, jo par darbību uzskatāma pati darbība neatkarīgi no tās mērķa un rezultāta (it īpaši skat. iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Grieķija, 26. punkts, kā arī 2006. gada 21. februāra spriedumu lietā C-223/03 *University of Huddersfield*, *Krājums*, I-1751. lpp., 47. punkts un tajā minētā judikatūra). Darbību parasti atzīst par saimniecisku, ja tā ir ilglaicīga un tiek veikta par atlīdzību, ko saņem darbības veicējs (iepriekš minētais spriedums lietā Komisija/Nīderlande, 9. un 15. punkts, kā arī 2007. gada 13. decembra spriedums lietā C-408/06 *Götz*, *Krājums*, I-11295. lpp., 18. punkts).

38 Taču no judikatūras izriet, ka atlīdzības iekasēšana pati par sevi konkrētai darbībai nevar piešķirt saimnieciskas darbības raksturu (iepriekš minētais spriedums lietā *Hutchison 3G u.c.*, 39.

punkts un taj? min?t? judikat?ra, k? ar? iepriekš min?tais spriedums liet? *Götz*, 21. punkts).

39 Lai nov?rt?tu Komisijas iesniegt?s pras?bas pamatot?bu, vispirms j?p?rbauda, vai par da??ju atl?dz?bu tiesved?bas ietvaros sniegtie valsts biroju juridisk?s pal?dz?bas pakalpojumi ir saimnieciska darb?ba Sest?s direkt?vas 2. panta 1. punkta un 4. panta 1. un 2. punkta izpratn?.

40 Uzreiz j?atz?m?, ka, ?emot v?r? objekt?vo saimniecisk?s darb?bas j?dziena raksturu, tam, ka valsts biroju darb?bu veido ar likumu uztic?to un reglament?to funkciju veikšana sabiedr?bas interes?s un bez jebk?da komerci?la m?r?a, šaj? sakar? nav noz?mes. Sest?s direkt?vas 6. pant? ir skaidri paredz?ts, ka ar PVN tiek apliktas noteiktas darb?bas, kas tiek veiktas, pildot likumu (šaj? sakar? skat. iepriekš min?tos spriedumus liet? Komisija/N?derlande, 10. punkts, un liet? Komisija/Grie?ija, 28. punkts).

41 Turkl?t nav str?da, ka str?d?gos juridisk?s pal?dz?bas pakalpojumus valsts biroji sniedz past?v?gi.

42 Š?dos apst?k?os j?p?rbauda, vai šos pakalpojumus var uzskat?t par t?diem, ko šie valsts biroji sniedz par atl?dz?bu.

43 Šaj? zi?? j?atz?m?, ka no judikat?ras izriet, ka PVN sist?mas ietvaros ar nodokli apliekam?s darb?bas paredz, ka starp pus?m notiek dar?jums, attiec?b? uz kuru tiek noteikta cena vai samaksa. T?d?j?di tad, ja pakalpojuma sniedz?ja darb?bu veido vien?gi pakalpojumu sniegšana bez tiešas atl?dz?bas, nepast?v nodok?a b?ze un šie pakalpojumi t?d?j?di netiek aplikti ar PVN (skat. 1982. gada 1. apr??a spriedumu liet? 89/81 *Hong-Kong Trade Development Council, Recueil*, 1277. lpp., 9. un 10. punkts, k? ar? 1994. gada 3. marta spriedumu liet? C?16/93 *Tolsma, Recueil*, l?743. lpp., 12. punkts).

44 No t? saska?? ar judikat?ru izriet, ka pakalpojumu sniegšana tiek veikta “par atl?dz?bu” Sest?s direkt?vas 2. panta 1. punkta izpratn? tikai tad, ja starp pakalpojuma sniedz?ju un t? sa??m?ju past?v tiesiskas attiec?bas, kur?s ir savstarp?js izpild?jums un pakalpojumu sniedz?ja sa?emt? atl?dz?ba ir re?la samaksa par pakalpojuma sa??m?jam sniegto pakalpojumu (it ?paši skat. iepriekš min?to spriedumu liet? *Tolsma*, 14. punkts; 1997. gada 5. j?nija spriedumu liet? C?2/95 *SDC, Recueil*, l?3017. lpp., 45. punkts, un iepriekš min?to spriedumu liet? *MKG-Kraftfahrzeuge-Factoring*, 47. punkts).

45 T?d?j?di atbilstoši Tiesas judikat?rai pakalpojumu sniegšana par atl?dz?bu min?t? Sest?s direkt?vas 2. panta 1. punkta izpratn? paredz tiešu saikni starp sniegto pakalpojumu un sa?emto samaksu (it ?paši skat. 1988. gada 8. marta spriedumu liet? 102/86 *Apple and Pear Development Council, Recueil*, 1443. lpp., 11. un 12. punkts; 1997. gada 16. oktobra spriedumu liet? C?258/95 *Fillibeck, Recueil*, l?5577. lpp., 12. punkts, k? ar? iepriekš min?to spriedumu liet? Komisija/Grie?ija, 29. punkts).

46 Šaj? liet? j?atz?st, ka juridisk?s pal?dz?bas pakalpojumi, par kuriem ir runa šaj? pras?b?, netiek sniegti bez maksas un t?d?j?di bez jebk?das samaksas, jo šo pakalpojumu sa??m?jiem valsts birojiem ir j?maks? atl?dz?ba.

47 Tom?r nav str?da, ka š? atl?dz?ba ir tikai da??ja t?d? noz?m?, ka t? nenosedz visu valsts tiesiskaj? regul?jum? atkar?b? no pr?vas veida noteikto par valsts biroju un priv?to juriskonsultu pakalpojumiem maks?jam? honor?ra summu. K? izriet no š? sprieduma 12.–14. punkta, atl?dz?ba, ko veido pamatiemaksa, ir 20–75 % no š?s summas. Ir taisn?ba, ka šo kompens?ciju atkar?b? no pakalpojuma sa??m?ja mantisk? st?vok?a var papildin?t papildu iemaksa. Tom?r Komisija neapgalvo un, k? savu secin?jumu 48. punkt? atz?m?jis ?ener?ladvok?ts, ?emot v?r? valsts tiesiskaj? regul?jum? juridisk?s pal?dz?bas pieš?iršanai noteikt?s ien?kumu maksim?l?s

summas, ir maz ticams, ka š? papildu maksa var?tu novest pie t?, ka pakalpojuma sa??m?js maks?tu atl?dz?bu, kas atbilstu visam šaj? tiesiskaj? regul?jum? par juridisk?s pal?dz?bas pakalpojumu sniegšanu noteiktajam honor?ru apjomam.

48 Lai gan š? da??j? atl?dz?ba atbilst da?ai no šiem honor?riem, t?s apm?rs netiek apr??in?ts, pamatojoties tikai uz šo honor?ru summu, bet ir atkar?gs ar? no pakalpojuma sa??m?ja ien?kumiem un ?pašuma. T?d?j?di tieši šo p?d?jo l?menis, nevis, piem?ram, valsts biroju veikto darba stundu skaits vai attiec?g?s lietas sarež??t?ba nosaka to honor?ru da?u, kas j?apmaks? pakalpojuma sa??m?jam.

49 No t? izriet, ka atl?dz?ba, ko valsts birojiem maks? juridisk?s pal?dz?bas sa??m?ji, tikai da??ji ir atkar?ga no re?l?s sniegto pakalpojumu v?rt?bas un saikne ar to ir jo v?j?ka, jo niec?g?ki ir šo pakalpojumu sa??m?ju ien?kumi un ?pašums.

50 K? ?ener?ladvok?ts atz?m?jis savu secin?jumu 50. un 51. punkt?, šo secin?jumu apstiprina dati, ko Somijas vald?ba sniegusi š?s pras?bas ietvaros, ka 2007. gad? valsts biroju sniegt?s juridisk?s pal?dz?bas, kas atbilst tikai viena trešda?ai no valsts biroju sniegtajiem pakalpojumiem, sa??m?ju maks?t? atl?dz?ba veido tikai 1,9 miljonus EUR, kam?r šo biroju darb?bas bruto izmaksas bija 24,5 miljoni EUR. Pat tad, ja šie dati ietver ar? ?rpus tiesved?bas ietvaram sniegt?s juridisk?s pal?dz?bas pakalpojumus, š? starp?ba liek dom?t, ka pakalpojumu sa??m?ju maks?jam? da??j? atl?dz?ba dr?z?k j?piel?dzina maks?jumam, kura iekas?šana pati par sevi attiec?gajai darb?bai nepieš?ir saimnieciskas darb?bas raksturu, nek? samaksai š? v?rda tieš? noz?m?.

51 ?emot v?r? šos faktoros, neizskat?s, ka saikne starp valsts biroju sniegtajiem juridisk?s pal?dz?bas pakalpojumiem un to sa??m?ju maks?jamo samaksu b?tu pietiekami tieša, lai to var?tu uzskat?t par atl?dz?bu par šiem pakalpojumiem un t?d?j?di – lai tie tiktu uzskat?ti par saimniecisko darb?bu Sest?s direkt?vas 2. panta 1. punkta un 4. panta 1. un 2. punkta izpratn?.

52 Šaj? liet? Komisija nav sniegusi citus pier?d?jumus par to, ka attiec?gie pakalpojumi b?tu š?da saimnieciska darb?ba. It ?paši, lai gan Komisija sav? pras?b? apgalvo, ka past?v tieša saikne starp pakalpojumu sa??m?ju maks?to da??jo atl?dz?bu un valsts biroju sniegtajiem pakalpojumiem, t? š? apgalvojuma pamatojumam nav izvirz?jusi nek?du konkr?tu argument?ciju un nav sniegusi nek?dus pier?d?jumus, kas var?tu pamatot š?das tiešas saiknes past?v?šanu, ?paši, ?emot v?r?, ka š?s da??j?s samaksas noteikšanai tiek ?emti v?r? pakalpojumu sa??m?ju ien?kumi un manta. Saska?? ar past?v?go judikat?ru pien?kumu neizpildes proced?ras ietvaros atbilstoši EKL 226. pantam Komisijai ir j?pier?da, ka past?v apgalvot? pien?kumu neizpilde. Tieši Komisijai ir j?iesniedz Tiesai vajadz?g? inform?cija, lai pier?d?tu, ka past?v pien?kumu neizpilde, bez ties?b?m pamatoties uz jebk?du pie??mumu (it ?paši skat. 2005. gada 26. apr??a spriedumu liet? C?494/01 Komisija/?rija, Kr?jums, l?3331. lpp., 41. punkts un taj? min?t? judikat?ra).

53 Š?dos apst?k?os, nepast?vot valsts biroju saimnieciskai darb?bai, un, t? k? Sest?s direkt?vas 4. panta 5. punkta pirm?s da?as piem?rojam?ba paredz iepriekš?ju atzinumu par attiec?g?s darb?bas saimniecisko raksturu (šaj? sakar? skat. iepriekš min?tos spriedumus liet? *Hutchison 3G u.c.*, 42. punkts, k? ar? liet? *Götz*, 15. punkts), nav j?p?rbauda Komisijas argumenti par to, vai, pirmk?rt, šie biroji sniedz str?d?gos juridisk?s pal?dz?bas pakalpojumus k? valsts iest?des min?t?s normas pirm?s da?as izpratn? un, otrk?rt, vai š?s darb?bas neaplikšana ar PVN jebkur? gad?jum? rada noz?m?gus konkurences trauc?jumus š?s pašas normas otr?s da?as izpratn?.

54 ?emot v?r? iepriekš min?to, š? pras?ba ir j?noraida.

Par tiesāšanas izdevumiem

55 Atbilstoši Reglamenta 69. panta 2. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanas izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Somijas Republika ir prasījusi piespriet Komisijai atlīdzināt tiesāšanas izdevumus un tā kā Komisijai spriedums ir nelabvēlīgs, jāpiespriež Komisijai atlīdzināt tiesāšanas izdevumus.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

- 1) **prasību noraidīt;**
- 2) **Eiropas Kopienu Komisija atlīdzina tiesāšanas izdevumus.**

[Paraksti]

* Tiesvedības valoda – somu.